

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

29 юли 2024 година *

„Преюдициално запитване — Член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС — Член 254, втора алинея ДФЕС — Назначаване на съдии в Общия съд на Европейския съюз — Гаранции за независимост — Необходима правоспособност за заемане на висши съдебни длъжности — Национална процедура за предлагане на кандидат за длъжността съдия в Общия съд на Европейския съюз — Група от независими експерти, на която е възложено да оцени кандидатите — Списък с класиране на кандидатите, които отговарят на изискванията, предвидени в член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и в член 254, втора алинея ДФЕС — Предлагане на кандидат от този списък, различен от класирания на първо място — Становище на комитета, предвиден в член 255 ДФЕС, относно годността на кандидатите“

По дело C-119/23

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Vilniaus apygardos administracinis teismas (Окръжен административен съд Вилнюс, Литва) с акт от 9 февруари 2023 г., постъпил в Съда на 28 февруари 2023 г., в рамките на производство по дело

Virgilijus Valančius

срещу

Lietuvos Respublikos Vyriausybė,

при участието на:

Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija,

Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija,

Saulius Lukas Kalėda,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: К. Lenaerts, председател, L. Bay Larsen, заместник-председател, Ал. Арабаджиев, С. Lycourgos, Е. Regan, Ф. Biltgen и N. Piçarra, председатели на състави, Р. G. Xuereb, L. S. Rossi (докладчик), А. Kumin, N. Wahl, I. Ziemele и J. Passer, съдии,

генерален адвокат: N. Emiliou,

* Език на производството: литовски.

секретар: М. Aleksejev, началник на отдел,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 16 януари 2024 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за г-н Valančius, от D. Poška, advokatas,
- за литовското правителство, от K. Dieninis, R. Dzikovič, V. Kazlauskaitė-Švenčionienė и E. Kurelaitytė, в качеството на представители,
- за чешкото правителство, от L. Dvořáková, M. Smolek и J. Vlácil, в качеството на представители,
- за Ирландия, от M. Browne, Chief State Solicitor, и M. Lane, в качеството на представители, подпомагани от D. Fennelly, BL,
- за унгарското правителство, от M. Z. Fehér и G. Koós, в качеството на представители,
- за нидерландското правителство, от M. K. Bulterman и C. S. Schillemans, в качеството на представители,
- за полското правителство, от B. Majczyna и S. Żyrek, в качеството на представители,
- за шведското правителство, от C. Meyer-Seitz и A. M. Runeskjöld, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от F. Erlbacher, A. Steiblytė и P. J. O. Van Nuffel, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 18 април 2024 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и на член 254, втора алинея ДФЕС.
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Virgilijus Valančius и Lietuvos Respublikos Vyriausybė (правителството на Република Литва) относно законосъобразността на решения за предлагане на кандидата на Република Литва за длъжността съдия в Общия съд на Европейския съюз.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Съгласно точка 6 („Сезиране на комитета и искане на допълнителна информация“) от правилата за функциониране на комитета, предвиден в член 255 от Договора за функционирането на Европейския съюз, които са поместени в приложението към Решение 2010/124/ЕС на Съвета от 25 февруари 2010 година относно правилата за функциониране на комитета, предвиден в член 255 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 50, 2010 г., стр. 18):

„Когато правителството на държава членка предложи даден кандидат, генералният секретариат на Съвета предава това предложение на председателя на комитета.

Комитетът може да поиска от правителството, направило предложението, да му предаде допълнителна информация или други елементи, които смята за необходими за обсъжданията си“.

Литовското право

Законът за Министерския съвет

- 4 Член 52, параграф 3 от Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymas (Закон за Министерския съвет на Република Литва) от 19 май 1994 г. (Žin., 1994, № 43-772), в приложимата му към спора по главното производство редакция (наричан по-нататък „Законът за Министерския съвет“), предвижда, че Министерският съвет предлага кандидати за назначаване като съдии в Съда на Европейския съюз и в Общия съд на Европейския съюз след одобрение от президента на Република Литва и консултиране с Lietuvos Respublikos Seimas (парламента на Република Литва, наричан по-нататък „литовският парламент“) в съответствие с процедурата, предвидена в Lietuvos Respublikos Seimo statutas (Статута на парламента на Република Литва).

Правилникът за процедурата за подбор

- 5 Точки 1—3, 13, 15, 19, 21 и 23 от Pretendentų į Europos Sąjungos bendrojo teismo teisėjų atrankos tvarkos aprašas (Правилник за процедурата за избор на кандидат за длъжността съдия в Общия съд на Европейския съюз)“, в приложимата му към спора в главното производство редакция, приета със Заповед № 1R-65 от 9 март 2021 г. на министъра на правосъдието на Република Литва (наричан по-нататък „Правилникът“), гласят:

„1. [Правилникът за процедурата за подбор] се прилага за организирането на избор на кандидата на Република Литва за длъжността съдия в Общия съд на Европейския съюз (наричана по-нататък „процедурата за подбор“). Целта на този подбор е да подпомогне Министерския съвет, който съгласно член 52, параграф 3 [от Закона за Министерския съвет] предлага кандидатите за длъжността съдия в Общия съд, да предложи конкретен кандидат.

2. Работната група за подбор [...] се създава със заповед на министър-председателя на Република Литва. Работната група се състои от седем лица. Тя включва министъра на правосъдието на Република Литва (ръководител на работната група), представител на парламента на Република Литва, представител на президента на Република Литва, представител на Teisėjų taryba (Съдебния съвет), представител на Юридическия факултет на Университета „Миколас Ромерис“, представител на Юридическия факултет на Вилнюския университет и представител на Юридическия факултет на Университета „Витаутас Велики“. За секретар на работната група се назначава служител на Министерството на правосъдието на Република Литва.

3. Като отчита шестте критерия за подбор на кандидати за длъжността съдия в Общия съд на Европейския съюз, установени в Договорите, на които се основава Европейският съюз, и подробно описани от комитета по член 255 [ДФЕС] в Шестия доклад за дейността, публикуван на уебсайта на комитета [...], работната група трябва да информира обществеността за откриването на процедурата за подбор с обява на интернет страницата на Министерството на правосъдието, с което да покани лицата, отговарящи на упоменатите критерии за подбор, да подадат кандидатурите си (писмено заявление за допускане до процедурата за подбор, автобиография и мотивационно писмо) за участие в процедурата за подбор.

[...]

13. Процедурата за подбор включва преценка дали кандидатите отговарят на критериите, посочени в точка 3 от Правилника за процедурата за подбор, въз основа на представените от кандидатите документи и на събеседване за подбор. Целта на събеседването за подбор е да допълни преценката на кандидатите въз основа на представените от тях документи.

[...]

15. На етапа на подбор кандидатите се оценяват въз основа на шестте критерия, посочени в точка 3 от Правилника: правоспособност, професионален опит, годност за упражняване на функциите на съдия, езикови умения, умения за работа в екип в международна среда, в която са представени множество правни традиции, и гаранции за независимост, безпристрастност, честност и почтеност.

[...]

19. В края на процедурата за подбор всеки член на работната група присъжда на кандидата оценка между 1 и 10 точки. Най-ниската оценка е 1 точка, а най-високата — 10 точки. Индивидуалните оценки, дадени от членовете на работната група, се сумират. Съставя се списък с класирането въз основа на получените резултати. Списъкът трябва да включва всички кандидати, за които работната група счита, че отговарят на критериите за подбор като съдия в Общия съд на Европейския съюз, независимо от броя на получените точки.

[...]

21. В края на процедурата за подбор ръководителят на работната група представя на литовското правителство проект на акт за определянето на класирания на първо място кандидат с оглед на назначаването му като съдия в Общия съд на Европейския съюз, като

прилага протокола от заседанието на работната група, съдържащ приложение (изготвен от работната група списък с класирането, в който се посочва броят точки, получени от кандидатите) и автобиографията на класирания на първо място кандидат.

22. Това е само препоръка относно класирания на първо място кандидат за длъжността съдия в Общия съд на Европейския съюз, отправена до правителството, което в съответствие с точка 52, параграф 3 Закона за Министерския съвет предлага кандидат за длъжността съдия в Общия съд на Европейския съюз.

23. В срок от пет работни дни, считано от приключване на процедурата за подбор, изготвеният от работната група списък с класиране на кандидатите се публикува на интернет страницата на Министерство на правосъдието, без да се посочват точките, получени от кандидатите“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 6 С решение, взето по общо съгласие на правителствата на държавите членки по предложение на литовското правителство, г-н Valančius е назначен за съдия в Общия съд на Европейския съюз (наричан по-нататък „Общият съд“), считано от 13 април 2016 г. Мандатът му изтича на 31 август 2019 г., но той продължава да заема тази длъжност в съответствие с член 5, трета алинея от Статута на Съда на Европейския съюз.
- 7 През март 2021 г. е публикувана обява за кандидатстване с оглед на избора на кандидат на Република Литва за длъжността съдия в Общия съд. Правилникът за процедурата за подбор е приет със Заповед № 1R—65 и е сформирана работна група, състояща се предимно от независими експерти (наричана по-нататък „работната група“), на която е възложено да извърши подбор. След това работната група пристъпва към този подбор, вследствие на който изготвя списък с класиране на кандидатите в низходящ ред съобразно получения от тях резултат (наричан по-нататък „списъкът с класиране“).
- 8 На 11 май 2021 г. министърът на правосъдието представя на литовското правителство проекторешение да се предложи кандидатурата на най-високо класирания кандидат от списъка с класиране, а именно г-н Valančius, за длъжността съдия в Общия съд.
- 9 С решение от 6 април 2022 г. литовското правителство представя на президента на Република Литва и на литовския парламент за съгласуване кандидатурата на лицето, класирано на второ място в посочения списък.
- 10 След като получава съгласие от президента на Република Литва и от литовския парламент, с решение от 4 май 2022 г. литовското правителство предлага това лице като кандидат за длъжността съдия в Общия съд.
- 11 На 18 май 2022 г. г-н Valančius подава жалба до Vilniaus apygardos administracinis teismas (Окръжен административен съд Вилнюс, Литва), запитващата юрисдикция, с която иска, първо, да се отмени това решение, второ, да се разпорежи на правителството да възобнови процедурите за обсъждане и предлагане на кандидати за длъжността съдия в Общия съд в съответствие със законоустановената процедура, като подложи на обсъждане и предлагане кандидата, класиран на първо място от работната група, и трето, да се осъди литовското правителство да заплати съдебните разноски.

- 12 На 5 юли 2022 г. комитетът, предвиден в член 255 ДФЕС, дава неблагоприятно становище за предложения от литовското правителство кандидат.
- 13 С решение от 14 септември 2022 г. литовското правителство представя на президента на Република Литва и на литовския парламент за съгласуване кандидатурата на лицето, класирано на трето място в посочения списък, а именно г-н Saulius Lukas Kalėda, за длъжността съдия в Общия съд.
- 14 Във връзка с това запитващата юрисдикция има съмнения относно тълкуването на член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и на член 254, втора алинея ДФЕС, по-специално що се отнася до отражението на тези разпоредби върху националните процедури за предлагане на кандидати за длъжността съдия в Общия съд.
- 15 Тази юрисдикция посочва, че в практиката на Съда, въведена по-специално с решение от 27 февруари 2018 г., Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117), се признава, че има връзка между изискванията за независимост и безпристрастност на националните съдии и ефективната съдебна защита в областите, обхванати от правото на Съюза, по смисъла на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС и на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз.
- 16 Според нея всъщност задачата на съдиите в Общия съд е да се осигури именно такава ефективна съдебна защита. Тя посочва, че освен това съгласно член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и член 254, втора алинея ДФЕС тези съдии са длъжни да отговорят и на изискването за независимост, което няма как да се разбира в смисъл, че има по-ограничен обхват от този, който следва за националните съдии от член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, съгласно даденото от Съда тълкуване.
- 17 По отношение в частност на решенията за назначаване на съдии запитващата юрисдикция поддържа, че както практиката на Съда, установена по-специално с решения от 26 март 2020 г., Преразглеждане Simpson/Съвет и НГ/Комисия (C-542/18 RX—II и C-543/18 RX—II, EU:C:2020:232), и от 6 октомври 2021 г., W.Ż. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване) (C-487/19, EU:C:2021:798), така и практиката на Европейския съд за правата на човека, утвърдена в частност с решение от 1 декември 2020 г., Ástráðsson с/у Исландия (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418), установяват пряка връзка между надлежното провеждане на процедурите за подбор и за назначаване на националните съдии, като неразривна част от правото на съд, предварително създаден със закон, и изискванията за независимост и безпристрастност на тези съдии.
- 18 Според запитващата юрисдикция от тази пряка връзка произтича задължение да се провери дали дадена нередност, допусната при назначаването на съдиите, създава реална опасност други власти, и по-конкретно изпълнителната власт, да могат да упражнят наследващи им се дискреционни правомощия, което да постави под въпрос честността на резултата, до който води процесът по назначаване, и така да породи в съзнанието на правните субекти оправдано съмнение за независимостта и безпристрастността на съответните съдии, което води до нарушение на това право.
- 19 Ето защо тя смята, че що се отнася до назначаването на съдия в юрисдикция на Съюза или предлагането на кандидат за длъжността съдия в такава юрисдикция, въпросът дали органът, който има правомощието за назначаване или за предлагане, спазва материалноправните изисквания и съществените процесуални правила относно такова

назначаване или предлагане, е от основополагащо значение, защото дава възможност да се прецени дали са гарантирани безпристрастността и независимостта на съответната юрисдикция на Съюза.

20 При тези обстоятелства Vilniaus apygardos administracinis teismas (Окръжен административен съд Вилнюс) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Изисква ли член 254 [ДФЕС] във връзка с член 19, параграф 2 [ДЕС], който предвижда, че членовете на [Общия съд] се избират измежду лица, „които представят всички гаранции за независимост и притежават необходимата правоспособност за заемане на висши съдебни длъжности“, кандидатът за назначаване в [Общия съд] да бъде избран в държава — членка на Съюза, изключително въз основа на професионалните способности?
- 2) Съвместима ли е национална практика като разглежданата по настоящото дело — при която, за да се гарантира прозрачността на избора на конкретен кандидат, правителството на държава членка, което отговаря за предлагането на кандидат за назначаване на длъжността съдия в [Общия съд], създава група от независими експерти за оценка на кандидатите, която след събеседване с всички кандидати изготвя списък с класиране на кандидатите въз основа на предварително определени ясни и обективни критерии за подбор и в съответствие с предварително обявените условия предлага на правителството кандидата, който е класиран на първо място въз основа на професионалните му способности и компетентност, но правителството предлага за назначаване за съдия на Европейския съюз кандидат, различен от кандидата, класиран на първо място — с изискването независимостта на съдията да е извън съмнение и с другите изисквания за заемане на съдебна длъжност, предвидени в член 254 [ДФЕС] във връзка с член 19, параграф 2 [ДЕС], като се има предвид, че съдия, който може да е назначен незаконосъобразно, би могъл да повлияе на решенията на Общия съд на Европейския съюз?“.

Фактите след отправянето на преюдициалното запитване и производството пред Съда

- 21 След като получава съгласие от президента на Република Литва и от литовския парламент, с решение от 19 април 2023 г. литовското правителство, предлага г-н Kalėda за длъжността съдия в Общия съд.
- 22 На 12 май 2023 г. г-н Valančius отправя искане за отмяна на това решение в рамките на административното производство, образувано пред запитващата юрисдикция въз основа на жалбата, подадена от него срещу решението от 4 май 2022 г., като той продължава да поддържа останалите си искания, упоменати в точка 11 от настоящото решение.
- 23 С решение от 15 септември 2023 г. правителствата на държавите членки назначават г-н Kalėda за съдия в Общия съд с мандат, който изтича на 31 август 2025 г.
- 24 С искане за информация от 26 септември 2023 г. Съдът приканва запитващата юрисдикция да уточни дали назначаването на г-н Kalėda като съдия в Общия съд има значение за предмета на спора по главното производство, който се отнася до искане за издаване на разпореждане, и дали тя поддържа преюдициалното си запитване.

- 25 С писмо от 10 октомври 2023 г. запитващата юрисдикция посочва, че това назначение няма значение за предмета на спора в главното производство и че поддържа преюдициалното си запитване.

По компетентността на Съда

- 26 Няколко правителства, представили писмени становища по настоящото дело, изразяват съмнение дали Съдът има компетентност да се произнесе по преюдициалното запитване. Те по същество смятат, че процедурата за назначаване на съдия в Общия съд включва различни етапи, като първият е на национално равнище, за предлагане на кандидата за длъжността съдия в Общия съд. Този етап обаче не попадал в приложното поле на правото на Съюза, и по-конкретно на член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и член 254, втора алинея ДФЕС, а се уреждал единствено от националното право. Ето защо Съдът нямал компетентност да се произнесе дали евентуалните национални правила, които уреждат този национален етап за предлагане, са съвместими с цитираните разпоредби.
- 27 По-нататък, някои от тези правителства твърдят, че процедурата за назначаване на съдия в Общия съд приключва с приемането на решение, взето по общо съгласие от правителствата на държавите членки, което не подлежало на контрол за законосъобразност от Съда. Ето защо по аргумент на по-силното основание Съдът нямал компетентност да се произнесе относно националния етап за предлагане, част от тази процедура по назначаване.
- 28 В тази насока трябва да се припомни, че съгласно член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и член 254, втора алинея ДФЕС съдиите в Общия съд се назначават по общо съгласие на правителствата на държавите членки, след консултация с комитета, предвиден в член 255 ДФЕС. Съгласно последната разпоредба се създава комитет, който да дава становище относно годността на кандидатите да упражняват функциите на съдия и генерален адвокат на Съда и на Общия съд, преди правителствата на държавите членки да ги назначат съгласно членове 253 и 254 ДФЕС. Видно от точка 6, първа алинея от поместените в приложението към Решение 2010/124 правила за функциониране на комитета, предвиден в член 255 ДФЕС, този комитет се сезира въз основа на предложение за даден кандидат от правителството на държава членка, което генералният секретариат на Съвета предава на председателя на този комитет.
- 29 Както отбелязва генералният адвокат в точки 52 и 53 от заключението си, от съвместното тълкуване на тези разпоредби следва, че процедурата за назначаване на съдия в Общия съд се разделя на три етапа. При първия етап правителството на съответната държава членка предлага кандидат за длъжността съдия в Общия съд, като предава това предложение на генералния секретариат на Съвета. При втория етап комитетът, предвиден в член 255 ДФЕС, дава становище относно годността на този кандидат да изпълнява длъжността съдия в Общия съд от гледна точка на изискванията, залегнали в член 254, втора алинея ДФЕС. При третия етап, който следва консултирането с този комитет, правителствата на държавите членки чрез своите представители назначават посочения кандидат като съдия в Общия съд с решение, взето по общо съгласие въз основа на предложение на правителството на съответната държава членка.

- 30 Следователно взетото от правителството на държава членка решение за предлагане на кандидат за длъжността съдия в Общия съд, като процесните по главното производство решения, представлява първия етап от процедурата по назначаване, уредена с член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и член 254, втора алинея ДФЕС. Поради това такова решение попада в приложното поле на тези разпоредби.
- 31 Както подчертава генералният адвокат в точки 24, 58 и 59 от заключението си, наистина предлагането — подобно на назначаването — на даден кандидат за длъжността съдия в Общия съд е от компетентността на държавите членки, но при упражняването на тази компетентност те са длъжни да спазват задълженията, които произтичат за тях от правото на Съюза, и в частност от член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и от член 254, втора алинея ДФЕС (вж. по аналогия решения от 24 юни 2019 г., Комисия/Полша (Независимост на Върховния съд), C-619/18, EU:C:2019:531, т. 52, и от 9 януари 2024 г., Назначаване на съдиите в общите съдилища в Полша), C-181/21 и C-269/21, EU:C:2024:1, т. 57 и цитираната съдебна практика), чието тълкуване очевидно е от компетентността на Съда съгласно член 267 ДФЕС (решение от 22 март 2022 г., Prokurator Generalny и др. (Дисциплинарна колегия на Върховния съд — Назначение), C-508/19, EU:C:2022:201, т. 57 и цитираната съдебна практика).
- 32 В тази насока е ирелевантно обстоятелството, че решенията за назначаване на съдии в Общия съд, взети по общо съгласие от представителите на правителствата на държавите членки, които действат в качеството не на членове на Съвета, а на представители на своето правителство и упражняват по този начин колективно правомощията на държавите членки, не подлежат на контрол за законосъобразност, упражняван от съда на Съюза съгласно член 263 ДФЕС (вж. в този смисъл определение от 16 юни 2021 г., Sharpston/Съвет и представители на правителствата на държавите членки, C-685/20, EU:C:2021:485, т. 46, 49 и цитираната съдебна практика).
- 33 Както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 26 от заключението си, всъщност липсата на компетентност на Съда да разгледа законосъобразността на тези решения за назначаване е без значение за неговата компетентност да отговори на преюдициалните въпроси за тълкуване на правото на Съюза, отправени от запитващата юрисдикция в рамките на спор, предмет на който е законосъобразността на национални решения за предлагане на кандидат за длъжността съдия в Общия съд.
- 34 При тези условия Съдът има компетентност да се произнесе по преюдициалното запитване.

По допустимостта на преюдициалното запитване

- 35 Литовското правителство изразява съмнения относно допустимостта на преюдициалното запитване. На първо място, поисканото тълкуване на член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и на член 254, втора алинея ДФЕС няма никаква връзка с предмета на спора по главното производство, понеже този спор се урежда само от националното право, а съгласно това право запитващата юрисдикция няма компетентност да разгледа посочения спор. Освен това отправените въпроси били хипотетични, защото спорът в главното производство не се отнасял нито до законосъобразността на националната процедура за предлагане на кандидат за длъжността съдия в Общия съд, нито до спазването на тази процедура в настоящия случай. Накрая, повече не било необходимо да се дава отговор на отправените въпроси, за да може запитващата юрисдикция да се

произнесе по спора в главното производство, защото с назначаването на г-н Kaléda като съдия в Общия съд той станал безпредметен, което било пречка да се удовлетворят исканията на жалбоподателя в главното производство да се възобновят процедурите за консултиране и за предлагане на кандидат за длъжността съдия в Общия съд.

- 36 В тази насока следва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика в рамките на процедурата, въведена с член 267 ДФЕС, само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени, предвид особеностите на делото, както необходимостта от преюдициално запитване, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, след като поставените въпроси са относно тълкуването на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (решение от 21 декември 2023 г., *Infraestruturas de Portugal und Futrifer Indústrias Ferroviárias*, C-66/22, EU:C:2023:1016, т. 33 и цитираната съдебна практика).
- 37 Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция преюдициално запитване само когато е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 21 декември 2023 г., *Infraestruturas de Portugal und Futrifer Indústrias Ferroviárias*, C-66/22, EU:C:2023:1016, т. 33 и цитираната съдебна практика).
- 38 В случая, що се отнася най-напред до довода за липсата на връзка между поисканото тълкуване на правото на Съюза и спора в главното производство, защото последният се уреждал само от националното право, е уместно да се посочи, че — както бе отбелязано в точка 30 от настоящото решение — националното решение за предлагане на кандидат за длъжността съдия в Общия съд представлява първият етап от процедурата по назначаване, уредена с член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и член 254, втора алинея ДФЕС. Всъщност предмет на спора в главното производство е законосъобразността на национални решения за предлагане на кандидат за длъжността съдия в Общия съд от гледна точка на изискванията, предвидени от тези разпоредби. При това положение не е очевидно, че поисканото тълкуване на цитираните разпоредби няма никаква връзка с предмета на този спор.
- 39 Колкото до твърдяната липса на компетентност на запитващата юрисдикция да разгледа въпросния спор, достатъчно е да се припомни, че в рамките на преюдициалното запитване по член 267 ДФЕС Съдът няма компетентност да проверява дали актът за преюдициално запитване е постановен съобразно националните правила за съдебната организация и съдопроизводството, нито по-конкретно да проверява дали висящо пред запитваща юрисдикция искане е допустимо в съответствие с тези правила (решение от 6 октомври 2021 г., *W.Ż.* (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-262/19, EU:C:2021:798, т. 96 и цитираната съдебна практика). Следователно Съдът трябва да се придържа към акта за преюдициално запитване, изхождащ от юрисдикция на държава членка, докато същият не бъде отменен съгласно евентуално предвидените в националното право способности за съдебен контрол (решение от 29 март 2022 г., *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, т. 70 и цитираната съдебна практика). От преписката, с която разполага Съдът, в настоящия случай не е видно актът за преюдициално запитване да е бил отменен.

- 40 По-нататък, относно довода, че отправените въпроси са хипотетични, обратно на твърдяното от литовското правителство следва да се подчертае, че те са мотивирани от съмненията на запитващата юрисдикция дали редът и условията, при които е била конкретно проведена националната процедура за предлагане на кандидат на Република Литва за длъжността съдия в Общия съд, за да се стигне до процесните по главното производство решения за предлагане, са съвместими с разпоредбите от правото на Съюза, чието тълкуване иска тази юрисдикция. Доколкото предмет на спора в главното производство е дали тези решения са законосъобразни от гледна точка на цитираните разпоредби от правото на Съюза, не е видно, че проблемът, повдигнат с отправените въпроси, е хипотетичен.
- 41 Накрая, досежно довода, че повече не е необходимо да се дава отговор на тези въпроси, за да може запитващата юрисдикция да се произнесе по спора в главното производство, защото междувременно г-н Kalėda е назначен за съдия в Общия съд, е уместно да се посочи, че в отговора си на искането на Съда за информация от 26 септември 2023 г. запитващата юрисдикция изтъква, че това назначаване е ирелевантно за предмета на спора в главното производство и че поддържа преюдициалното си запитване. Освен това между страните в главното производство не се спори, че този спор продължава да е висящ.
- 42 След като нито от преписката, с която разполага Съдът, нито от отговора на запитващата юрисдикция на искането на Съда за информация следва, че жалбоподателят в главното производство е оттеглил жалбата си или че всички негови искания са били изцяло удовлетворени или повече не могат да бъдат удовлетворени, в резултат от което спорът в главното производство очевидно да е станал безпредметен, отговорът на поставените въпроси все още изглежда необходим, за да може запитващата юрисдикция да се произнесе по този спор (вж. в този смисъл решение от 2 февруари 2023 г., Towarzystwo Ubezpieczeń Ż (Заблуждаващи типови застрахователни договори), C-208/21, EU:C:2023:64, т. 46 и цитираната съдебна практика).
- 43 При това положение преюдициалното запитване е допустимо.

По преюдициалните въпроси

- 44 С въпросите си, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и член 254, втора алинея ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правителството на държава членка, създадо група от независими експерти, на която е възложено да оцени кандидатите за длъжността съдия в Общия съд и да изготви списък с класиране на кандидатите, отговарящи на предвидените в тези разпоредби изисквания, да предложи измежду кандидатите от този списък кандидат, различен от класирания на първо място.
- 45 За да се отговори на тези въпроси, следва най-напред да се припомни, че съгласно член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и член 254, втора алинея ДФЕС съдиите от Общия съд се избират измежду лица, които представят всички гаранции за независимост и притежават необходимата правоспособност за заемане на висши съдебни длъжности.
- 46 По отношение в частност на изискването за независимост, предвидено в тези разпоредби, следва да се припомни, че това изискване спада към същественото съдържание на основното право на ефективна съдебна защита и на справедлив съдебен процес, което има

кардинално значение като гарант за защитата на всички права, които правните субекти черпят от правото на Съюза, и за опазването на общите ценности на държавите членки, прогласени в член 2 ДЕС, по-конкретно на ценността правова държава (решения от 26 март 2020 г., Преразглеждане Simpson/Съвет и НГ/Комисия, C-542/18 RX—II и C-543/18 RX—II, EU:C:2020:232, т. 70 и 71, и от 21 декември 2023 г., Krajowa Rada Sądownictwa (Оставане на съдийска длъжност, C-718/21, EU:C:2023:1015, т. 61).

- 47 Следователно това изискване за независимост на съдилищата, залегнало по-специално в член 19 ДЕС, конкретизира една от прогласените в член 2 ДЕС основополагащи ценности на Съюза и неговите държави членки, които са част от самата идентичност на Съюза като общ правен ред и които трябва да се зачитат както от Съюза, така и от държавите членки (вж. в този смисъл решения от 16 февруари 2022 г., Унгария/Парламент и Съвет, C-156/21, EU:C:2022:97, т. 127 и 232 и цитираната съдебна практика, и от 5 юни 2023 г., Комисия/Полша (Независимост и личен живот на съдиите), C-204/21, EU:C:2023:442, т. 67).
- 48 След като изискването за независимост, което включва два аспекта — независимостта в тесен смисъл и безпристрастността (вж. в този смисъл решение от 19 ноември 2019 г., А. К. и др. (Независимост на дисциплинарната колегия на Върховния съд, C-585/18, C-624/18 и C-625/18, EU:C:2019:982, т. 121, 122 и цитираната съдебна практика) — е присъщо за правосъдната дейност и член 19 ДЕС възлага съвместно на Съда на Европейския съюз и на националните юрисдикции да осигурят съдебния контрол в правния ред на Съюза, това изискване се прилага както на равнището на Съюза, по-специално за съдиите в Общия съд, така и на равнището на държавите членки — за националните юрисдикции (вж. в този смисъл решение от 27 февруари 2018 г., Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, т. 32 и 42 и цитираната съдебна практика).
- 49 По-нататък, изискването за съд, предварително създаден със закон, е тясно свързано по-специално с изискването за независимост, в смисъл че и двете целят зачитането на основни принципи като върховенството на правото и разделението на властите — принципи, които са основополагащи за правовата държава, утвърдена като ценност в член 2 ДЕС. В основата на всяко от тези изисквания е необходимостта от запазване на доверието, което съдебната власт трябва да вдъхва на правните субекти, и независимостта на тази власт от другите власти (вж. в този смисъл решения от 6 октомври 2021 г., W.Ž. (Колегия за извънреден контрол и публични въпроси на Върховния съд — Назначаване), C-487/19, EU:C:2021:798, т. 124, и от 22 февруари 2022 г., Openbaar Ministerie (Съд, създаден със закон в издаващата държава членка), C-562/21 PPU и C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, т. 56).
- 50 По самото си естество изискването за съд, предварително създаден със закон, обхваща процеса на назначаване на съдии (вж. в този смисъл решение от 26 март 2020 г., Преразглеждане Simpson/Съвет и НГ/Комисия, C-542/18 RX —II и C-543/18 RX—II, EU:C:2020:232, т. 74 и цитираната съдебна практика), като следва да се уточни, че независимостта на съда се измерва по-специално с начина, по който са назначени неговите членове (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2023 г., Krajowa Rada Sądownictwa (Оставане на съдийска длъжност), C-718/21, EU:C:2023:1015, т. 60 и цитираната съдебна практика).
- 51 В тази насока е необходимо материалноправните предпоставки и процесуалноправните условия за назначаването на съдии да не могат да породят оправдани съмнения в съзнанието на правните субекти относно неподатливостта на съдиите към външни

фактори и неутралността им по отношение на противопоставящите се интереси (вж. в този смисъл решение от 26 март 2020 г., Преразглеждане Simpson/Съвет и НГ/Комисия, C-542/18 RX—II и C-543/18 RX—II, EU:C:2020:232, т. 71). По-конкретно, за целта тези материалноправни предпоставки и процесуалноправни условия трябва да позволяват да се изключи не само всяко пряко влияние под формата на инструкции, но и формите на косвено влияние, които биха могли да насочват решенията на съответните съдии, и така да не се допусне липса на впечатление за независимост или безпристрастност на тези съдии, която може да накърни доверието, което правосъдието трябва да вдъхва у правните субекти в рамките на демократичното общество и правовата държава (вж. в този смисъл решение от 29 март 2022 г., Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, т. 96, 97 и цитираната съдебна практика).

- 52 При тези обстоятелства нередност, която е допусната в рамките на процедурата за назначаване на съдиите в съответната съдебна система, може да доведе до нарушение на основното право на независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, когато тази нередност е от такова естество и толкова сериозна, че създава реална опасност други власти, и по-конкретно изпълнителната власт, да могат да упражнят наследващи им се дискреционни правомощия, което да постави под въпрос честността на резултата, до който води процесът на назначаване. Всъщност такава нередност би предизвикала в съзнанието на правните субекти оправдано съмнение за независимостта и безпристрастността на съответния съдия или съдии. Такъв е случаят, когато става дума за основни правила, представляващи неразделна част от изграждането и функционирането на съдебната система (вж. в този смисъл решения от 26 март 2020 г., Преразглеждане Simpson/Съвет и НГ/Комисия, C-542/18 RX—II и C-543/18 RX—II, EU:C:2020:232, т. 75 и 76, и от 22 февруари 2022 г., Openbaar Ministerie (Съд, създаден със закон в издаващата държава членка), C-562/21 PPU и C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, т. 72, 73 и цитираната съдебна практика).
- 53 Що се отнася до съдиите в Общия съд, материалноправните предпоставки и процесуалноправните условия относно назначаването им трябва да дават възможността да се изключи всякакво оправдано съмнение в съзнанието на правните субекти, че те отговарят на изискванията, които са предвидени в член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и в член 254, втора алинея ДФЕС и се отнасят както до „гаранциите за независимост“, така и до „необходимата правоспособност за заемане на висши съдебни длъжности“. Както отбелязва генералният адвокат в точки 59—61 и 65 от заключението си, за целта е необходимо по-специално да се гарантира честността на цялата процедура за назначаване на съдиите в Общия съд и следователно на резултата от тази процедура на всеки етап, който тя включва.
- 54 На първо място, по отношение на националния етап по предлагане на кандидат за длъжността съдия в Общия съд, който по-специално се разглежда по делото в главното производство, следва да се отбележи, от една страна, че при липсата в правото на Съюза на съответни специални разпоредби процесуалните условия за предлагане на такъв кандидат трябва да се уреждат във вътрешния правен ред на всяка държава членка, стига тези условия да не могат да породят в съзнанието на правните субекти оправдани съмнения, че предложеният кандидат отговаря на изискванията по член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и член 254, втора алинея ДФЕС.

- 55 Ето защо, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 54 от заключението си, всяка държава членка има свободата да реши дали да предвиди процедура за подбор и предлагане на кандидат за длъжността съдия в Общия съд.
- 56 В тази насока обстоятелството, че в процеса по назначаване на съдиите вземат участие представители на законодателната или изпълнителната власт, само по себе си не може да породи такива оправдани съмнения в съзнанието на правните субекти (вж. в този смисъл решение от 22 февруари 2022 г., *Openbaar Ministerie* (Съд, създаден със закон в издаващата държава членка) (C-562/21 PPU и C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, т. 75, 76 и цитираната съдебна практика). При все това, участието на независими консултативни органи и съществуването в националното право на задължение за мотивиране могат да допринесат за по-голямата обективност на процеса за назначаване, като зададат рамки на правомощието за преценка, каквото може да има институцията, която има правомощие за назначаване (вж. в тази насока решение от 20 април 2021 г., *Repubblica* (C-896/19, EU:C:2021:311, т. 66, 71 и цитираната съдебна практика).
- 57 От друга страна, колкото до материалноправните предпоставки за подбора и предлагането на кандидатите за длъжността съдия в Общия съд, макар да разполагат с широко правомощие за преценка как да определят тези предпоставки, държавите членки все пак са длъжни — независимо какви са съответно утвърдените за целта процесуалноправни условия — да гарантират, че предложените кандидати отговарят на изискванията за независимост и за професионална правоспособност, залегнали в член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и в член 254, втора алинея ДФЕС.
- 58 На второ място, проверката дали предложените от държавите членки кандидати са годни да изпълняват длъжността съдия в Общия съд, от гледна точка на изискванията по член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и член 254, втора алинея ДФЕС е отговорност и на комитета, предвиден в член 255 ДФЕС.
- 59 Всъщност, за да даде становище относно тази годност, посоченият комитет трябва да провери дали предложеният кандидат отговаря на изискванията за независимост и за професионална правоспособност, залегнали в член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и в член 254, втора алинея ДФЕС за изпълняването на длъжността съдия в Общия съд.
- 60 Както изтъква споменатият комитет в един от докладите за дейността си, действително в тази насока наличието на открита, прозрачна и строга процедура за подбор е релевантен елемент при проверката дали предложеният кандидат отговаря на тези изисквания, но сама по себе си липсата на такава процедура не е основание за съмнение, че те са спазени.
- 61 За целите на тази проверка комитетът, предвиден в член 255 ДФЕС, може — в съответствие с предвиденото в точка 6, втора алинея от неговите правила за функциониране, поместени в приложението към Решение 2010/124 — да поиска от правителството, направило предложението, да му предаде допълнителна информация или други елементи, които смята за необходими за обсъжданията си; съгласно принципа на лоялно сътрудничество, залегнал в член 4, параграф 3 ДЕС, това правителство е длъжно да му предостави такива сведения или елементи.
- 62 На трето място, отговорността да се гарантира спазването на изискванията, упоменати в член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и в член 254, втора алинея ДФЕС, е възложена и на правителствата на държавите членки чрез техните представители, когато с оглед на

даденото становище на комитета, предвиден в член 255 ДФЕС, те решават да назначат за съдия в Общия съд кандидата, предложен от някое от тези правителства. Щом бъде назначен, всъщност този кандидат става съдия на Съюза и не представлява държавата членка, която го е предложила.

- 63 С оглед на предходното се налага изводът, че когато, както в делото по главното производство, държава членка е създала процедура за подбор на кандидатите за длъжността съдия в Общия съд, в рамките на която на група, по-голямата част от членовете на която са независими експерти, е възложено да оцени тези кандидати и да изготви списък с класиране на кандидатите, отговарящи на изискванията по член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и член 254, втора алинея ДФЕС, самият факт, че правителството на тази държава членка е решило да предложи кандидат от този списък, различен от класирания на първо място, не е достатъчен, за да се заключи, че това предложение може да породи оправдани съмнения, че предложеният кандидат отговаря на тези изисквания.
- 64 Всъщност в настоящия случай от точки 1—3, 13, 15, 19 и 21—23 от Правилника за процедурата за подбор следва най-напред, че тази експертна група е трябвало да оцени споменатите кандидати през призмата на изискванията, които са залегнали в тези разпоредби и са уточнени в докладите за дейността на комитета, предвиден в член 255 ДФЕС. По-нататък, изготвеният от въпросната група списък с класиране съдържа само кандидатите, за които тя е приела, че отговарят на тези изисквания. Накрая, посочването от същата група на кандидата, класиран на първо място в този списък, представлява просто препоръка към литовското правителство, което на основание член 52, параграф 3 от Закона за Министерския съвет следва да предложи кандидата за длъжността съдия в Общия съд.
- 65 Обстоятелството, че предвиденият в член 255 ДФЕС комитет е дал благоприятно становище за кандидата, предложен от литовското правителство и класиран на трето място в посочения списък, може да потвърди, че решението на правителствата на държавите членки да назначат този кандидат отговаря на изискванията по член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и член 254, втора алинея ДФЕС.
- 66 С оглед на изложеното дотук на поставените въпроси следва да се отговори, че член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и член 254, втора алинея ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат правителството на държава членка, създало група от независими експерти, на която е възложено да оцени кандидатите за длъжността съдия в Общия съд и да изготви списък с класиране на кандидатите, отговарящи на предвидените в тези разпоредби изисквания, да предложи измежду кандидатите от този списък кандидат, различен от класирания на първо място, при условие че предложеният кандидат отговаря на тези изисквания.

По съдебните разноски

- 67 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Член 19, параграф 2, трета алинея ДЕС и член 254, втора алинеяДФЕС

трябва да се тълкуват в смисъл, че

допускат правителството на държава членка, създало група от независими експерти, на която е възложено да оцени кандидатите за длъжността съдия в Общия съд на Европейския съюз и да изготви списък с класиране на кандидатите, отговарящи на предвидените в тези разпоредби изисквания, да предложи измежду кандидатите от този списък кандидат, различен от класирания на първо място, при условие че предложеният кандидат отговаря на тези изисквания.

Подписи